

Ormož. Po polletnem, mučnem bolehanju je umrl v starosti 83 let dr. Alojzij Heiss, tukajšnji masni in okrožni zdravnik, od leta 1897 do 1919 tudi ordinarij bolnice križniškega reda. Pokojni je bil daleč okrog priznan in iskan zdravnik, ki je pod navidezno hrapavo skorjo skrival dobro in usmiljeno srce do bolnikov. Koliko dobrega je storil in koliko revev je zastopal ali le za neznatno plačilo zdravil, ve samo Bog. Saj je bil dr. Heiss nad 50 let zdravnik in še le nekaj tednov pred smrtjo je moral popolnoma pustiti toli priljubljen zdravniški posel. Če se je v boleznih le količkaj njegovo stanje zboljšalo, je vstal in vršil svojo dolžnost. Kot veren, prepričan in praktičen kristjan se je skrbno pripravljaj na smrt. — Spreved je ob asistenci 5 duhovnikov vodil preč. g. p. prior in deželni komtur Učak iz Ljubljane. Pogreba se je udeležilo izredno veliko ljudstva iz mesta in okolice. Ob odprtem grobu sta se poslovila od pokojnika g. prior,

ki je povdarjal njegovo vzgledno versko življenje in g. okrožni zdravnik in vodja bolnice dr. Hrovat, ki je opisal pokojnikovo vestnost in požrtvovalnost v zdravniški službi.

Laško. V nedeljo, dne 15. decembra po poznem svetem opravilu je priredil g. gozdni referent inž. Cerjak iz Krškega v hotelu Savinja predavanje o gozdarstvu. V dvorani se je zbralo precejšnje število kmetijskih posestnikov, ki so pazljivo sledili govoru. Gozdarstvo je važna kmetijska panoga v našem okraju, kjer so velikanski kompleksni zemlje, ki so nesposobni za vsako drugo rastlinstvo. Zato je gotovo potrebno, da se naš kmet tudi bolj briga za svoje gozdove s pravilnim zasajanjem in čiščenjem, in ne samo s sekiro in prekomernim izsekavanjem. Ljubezen, ki so jo gojili naši očetje in pradedje do gozdov, gojimo tudi mi. Saj so gozdovi kras kmetijskih posestev, kakor tudi panoga, ki je rešela marsikaterega kmeta propada.

okoli mrliča. Oni, ki so se namenili udeležiti pogrebne slavnosti, toda so dospeli »na kraj žalosti« le bolj po naključju, zavzamejo prostor bolj oddaljen, odkoder izražajo sožalja. Eden izmed sorodnikov vzame za tem nekako godalo, »tam-tam« imenovano ter s slabim glasom opeva vrline pokojnika. Pri vsakem prestanku pridejo na vrsto govori sorodnikov in ostalih pričujočih. Po govori prične pevec peti glasneje ter udarjati s palicami urneje na godalo. Za tem začnejo sorodniki mrliča čimdalje bolj postajati veseli, dokler naposled ne vstanejo ter prično okoli mrliča plesati. Čimdalje tem bolj divje se vrte, kot ponoreli plešejo, dokler vsled utrujenosti ne počepajo po tleh. Strah prešinja človeka, morečega te črne postave, kako z izbuljenimi očmi in s tleskačnimi zobmi skačejo okrog mrliča pri zavijanju divje godbe, katere ni moči popisati.

Najbolj zanimivi so pogrebi pri Kitajcih. Na čelu koraka nekoliko godcev. Obleženi so v dolge svilnate halje, pokriti s klobuki, ki so podobni našim kročnikom. Godala so lesene trompete, cimbele in bobni, s katerimi muzicirajo, česar nihče na svetu ne razume. Za njimi koraka nekoliko revnih Kitajcev, nesoč motike in lopate; običajno se na Kitajskem grob ne pripravi vnaprej, ampak šele pri pogrebu. Vsakrteri ima tudi par raket, katere od časa do časa prižigajo z namenom, pregnati s tem hudega duha. Za njimi se vrste najete žene v platnenih oblekah, ki mrliča objokujejo. Tem sledijo trije ali štirje duhovni v oblačilih, ki so prepredena z zlatom in srebrom. Ti trosijo med potjo drobne rdeče papirčke, popisane z različnimi nauki vere. Verujejo namreč, da je sleherni duh zelo radoveden, in ko bo pobiral in čital za njimi te listke, bodo oni lahko že daleč. Papirčki imajo izpopolniti, česar se raketam ni posrečilo. Za duhovni neso krsto z mrličem. Rakev je slična navadnemu zaboju. Za trugo stopajo prijatelji in sorodniki, neposredno za njimi pa vdova umrlega s povešeno glavo in sklenjenimi rokami. Med potjo si odtrga kos bele tkanine, s katero ima glavo povito, kar znači, da za njo nima svet nikakoršne cene več.

Spreved se potoma parkrat ustavi, ob

Pogrebni običaji pri nekaterih narodih.

Kar se tiče navad pokopavanja mrličev, se narodi med seboj najbolj razlikujejo. V Evropi se ne razločuje bistvo pokopa. Skoro povsod vlada tihota, globoka žalost, ako mrlič leži na okinčanem odru in ga spremlja k grobu množica ljudi v slavnostnem sprevodu; ali pa, če neso navadnega delavca v naglo izgotovljeni rakvi brez vsakršnega slavlja. Tako n. pr. na Portugalskem, ako umre malo dete, se uprizarajo različne veselosti in se navzoči zahvaljujejo Bogu, da je dete vzel k sebi, dočim se ni imelo na sebi madeža greha. Na Irskem, če umre član nižjih slojev, se poveje prijatelji in znanci k pogrebnim slavnostim. V največji sobi se položi mrlič nepokrit na klop, okrog prižgejo sveče. V posednih izbah in po stopnicah posedejo žalujoči po tleh, se razveseljujejo, pijejo, hlobudrajo, kadijo, in iz tega šundra je čuti tuintam objokovanje najetih žen. Njih govori so čimdalje, tembolj glasni, naposled aličijo skoro kričanju, a polagoma zopet umolknejo.

Toda ozrimo se v oddaljene kraje. Ako zbolí severni Eskimo ali pa, če vsled starosti opeša, se snidejo v njegovi sobi vsi sorodniki. Sprevidevši, da ni upati več na okrevanje, izvolijo izmed skupine odposlanstvo z nalogo, da revežu sporoči nje-

govo usodo. Tu ne pomaga noben ugovor. Sorodniki ne kažejo niti žalosti, niti sočutja in bolnik mirno zre v svojo usodo. Bolnika odneso na presto, mu porinejo v roko lok in puščico, katero mora s poslednjo močjo izstreliti. Kamor pade puščica, ondi mu izkopljejo še živemu grob, da zašijejo v kožo severnega jelena ter položijo v grob z lokom in puščico vred.

Hindustanci (v Aziji) na obrežjih Hoongleja donšajo bolnike, o katerih so mnenja, da morajo umreti, na obalo reke, in sicer tako blizu vode, da jih ob času narastla reka odplavi. Verujejo, da reka odnese to bitje naravnost v boljše življenje. Svoj čas so v Indiji, ako je umrl mož, njegovo ženo živo z njim vred sežgali, kar pa je danes po zakonih strogo prepovedano. Nedaleč od Bombaja (mesto s pristaniščem v Prednji Indiji), stoje takozvani »stolpi molka«, kjer so Parzi (potomci starih Perzijancev) svoje mrliča pokopavali. Na teh stolpih je znatno število železnih kaveljčkov in mrež, na koja obešajo trupla svojih sorodnikov, katera naposled služijo krokarjem v hrano. Kakor ti v življenju časte solnce kot najvišjega Boga, tako si tudi po smrti izvolijo, da bi jih solnce obsevalo in radi tega obešajo mrliča na te stolpe.

Prebivalci Nubije (v Afriki) posedejo

nesli nazadnje krščanskim četam sijajno zmago, katero so izvojevali 1. avgusta 1664. pri Šent Gotthardu v Prekmurju.

A avstrijske čete so bile tako izmučene, da se poveljnik Montecucculi ni upal dalje zasledovati Turkov, ki so imeli še dosti svežih rezerv. Vsled tega se ta zmaga ni mogla tako izkoristiti, kakor bi bilo za končni odločilni uspeh potrebno.

Avstrija je sklenila v Železnem gradu — Vasoar — s Turčijo mir, ki je povzročil nepopisno ogorčenje, kajti upanje otresti se turških pohodov je bilo s tem uničeno. Posebno nevoljo je vzbudilo dejstvo, da se je sklenil mir, ne da bi se posvetovala vlada s prizadetimi stanov. Osobito je bolelo Ogrje in Hrvate, da je pošiljal cesar brez dovoljenja deželnih zborov med nje nemške čete, ki so plenile, ropale ter mučile prebivalce.

To postopanje je bilo očividno kršenje ustave.

Med Hrvati in Ogrji na eni ter dunajsko vlado na drugi strani se je ustalila nezaupnost; kaj čuda, da so začeli misliti na to, da se otresejo nemškega gospodstva.

Najsposobnejši in najodločnejši, Nemcem toraj najnevarnejši mož, poln domoljuba, je bil hrvaški ban Nikolaj Zrinjski. Niemu ob strani je

stal brat Peter, pogumen mož, bogat in častiljzen.

Ker je imel Peter Zrinjski za soprogo Ano Katarino Frankopan, je stopil z obema v zvezo tudi Fran Krištof Frankopan, lep mladenič, krepak, bojevit.

Zveste zaveznike so dobili na ogrski strani v osebah ostrogonskega nadškofa Jurija Sippay, palatina Frana Wesselenya in grofa Frana Nadasya.

Velik vpliv je imela v tej zvezi soproga Petra Zrinjskega, Ana Katarina. Od narave krasne, velike postave, ognjevitnega pogleda, je bila nad vse ponosna, odločna ter pogumna. Iskreno je ljubila svojo domovino in zato je z vsemi sredstvi želela, pripomagati k temu, da se domovina otrese tujege jarma. Kadar je drugim upadel pogum in so bili ozkosrčni in omahljivi, je bila ona, ki je zopet vžgala v srcu omahljivcev pogum. Reči moramo, da je bila Ana Katarina Zrinjska duša cele zarote in je imela vse niti v rokah.

Ona je bila tudi tista, ki je pridobila častihlepne, a omahljivega grofa Ivana Erazma Tattenbaha za to zavezo, ta pa je pridobil svojega prijatelja goriškega deželnega glavarja grofa Karla Thurna.

NA POLJANI — najboljša Meškova povelj je zopet na razpolago. Vsakdo naj jo še to tino prebere i Štane Din 25, vzana Din 36. Naroda se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

teh prestankih napne baje hudi duh vse sile, da bi pogubil mrliča. Da se to prepreči, pihajo godci z vso silo v instrumente in listki kar dežijo. K jami si hudi duh ne upa. V grob se mrlič položi brez posebnih obredov. Po preteku nekoliko časa kosti zopet izkopljejo ter jih shranijo v ilovnate

posode. Naposled se vsi ostanki umrlega zberejo v mali grobček (kripta), ki ima podobno podkovo. Na vratih se napravi napis. Takoj ali predno se položijo ostanki k večnemu počitku, prižgejo sorodniki pri grobu dve baklji.

Iz preteklosti vladarja sovjetske Rusije.

Mož, ki strahuje tačas sovjetsko Rusijo, Stalin, je človek posebnega kova. Novodobni ruski pisatelj A. M. Aldanov, ki vsekakor živi v Parizu, ne v domovini, piše o njem:

Stalin je najpomembnejši, nesporno daleč najpomembnejši cele Ljeningove garde. Stalinova vest je obtežena s krvjo kakor nobenega drugega sodobnega človeka, izvzemši Zinovjeva. Za Stalina ni samo tuje življenje nevredno enega samega vinarja, marveč ne ceni više niti svojega lastnega življenja — v tem se ostro razlikuje od mnogih drugih boljševikov.

Kakor večina današnjih diktatorjev, je Stalin revnega pokolenja. V svoji mladosti je prestal težko šolo revščine in pomanjkanja. Odrasel je med tifliško (mesto Tiflis v Kavkaziji) sodrgo in se navzel njene surovosti.

Svojo politično pot je začel Stalin v tifliškem semenišču, kamor ga je bil dal oče, da bi se pripravil na duhovski poklic. 19-letnega so izključili iz semenišča kot nezanesljivega. Kot komunist je bil šestkrat izgnan v Sibirijo, a je vselej po kratkem času zopet ušel. Značilno je, zaradi kakšnih »zločinov« je policija izganjala Stalina. Enkrat so mu očitali, da je sodeloval pri majski proslavi, drugič se je udeležil kakih pouličnih demonstracij, tretjič je izdal pre-povedane knjige, četrtič je uprizoril štrajk v Rotschildovih tovarnah v Batumu in podobno.

V tem pa je imel Stalin vse druge stvari na vesti, o katerih se policiji niti sanjalo ni. Bil ni nič manj in nič več nego vrhovni poglavar kavkaških političnih roparjev. Največje njegovo podjetje je bilo naslednje:

Dne 13. junija 1907 ob pol 11. dopoldne sta prejela blagajnik tifliške podružnice

Ruske državne banke, Kurdjunov in prvi knjigovodja Golovjev iz Moskve četrť milijona rubljev. Denar sta osebno prevzela na pošti in sedla z njim v kočijo. Njunemu vozu je sledil drug voz z oboroženimi stražami. Oba voza je spremljala četa vojakov na konjih. Ko je prvi voz došel v notranje mesto in so prvi kozaki zavili z Erivanskega trga na Sololaško cesto, je s strehe Sumbatove palače padla bomba in se razletela, da so na kilometer daleč popokale sve šipe v oknih. Istočasno je bilo proti kozakom vrženih več bomb z obojestranskih hodnikov. Nastala je strašna zmeda; Kurdjunova in Golovjeva je vrglo z voza, nad 50 drugih oseb je bilo ubitih in ranjenik. Kaj se je v tej zmedi zgodilo z denarjem, nihče ni vedel in policija ni v tej stvari nikogar aretirala. Danes pa je znano, da je ta drzni roparski napad organiziral Stalin ter da je denar uropal njegov pomočnik Kamo. Denar so za prvi hip skrili v stanovanju — ravnatelja kavkaškega vremensko opazovalnega urada.

Stalin ni nikak »sijajen« govornik niti pisatelj in si tega po vsej priliki tudi ne domišlja. Toda diktatorskega rokodelstva je nad vse več. Tista smer, ki se je od začetka drži, da bi se polastil gospodstva nad stranko, je bila očitno prava. Seveda pa tudi mesto vrhovnega poglavarja komunistične stranke ne utegne biti vselej dosmrtno. A če ima človek srečo, tudi vloga opozicijskega poglavarja ni preslaba. »Samo mrtvi se ne vračajo...«

Vendar je v današnji Rusiji vreme le preveč nezanesljivo in izpremenljivo in Stalin se nedvomno zaveda, da bi njegovi pristaši ob prvi priliki z razvitimi zastavami prešli v Trockijev tabor; strahovalec Rusije si svojega lastnega konca ni svest.

Ženska v vohunski službi.

»Najnevarnejša žena v Evropi. Posluhuje se različnih imen. Mednarodnega pokolenja, 28 let stara, privlačna, izredno umna; obvlada več jezikov. Velik talent za spletke. Iz revščine in gorja je postala komunistinja. Sovjetski poglavarji jo izredno cenijo. V zvezi je z vsemi znanimi komunisti v Evropi. Pospešuje revolucionarno gibanje v mnogih deželah. Vohuni za Moskvu. Obenem je v službi neke druge države. Na Angleškem je bila zaradi potvorbe potnega lista obsojena na dva meseca ječe in potem izgnana.«

To je kratek posnetek poročila blivšega uradnika na Scotland Yardu v Londonu o Katarini Gussfeld. Iz poročila samega nekaj značilnih podrobnosti:

To je najbolj zvit in najbolj prekanjena oseba, ki sem jo srečal v dolgih letih moje službe; skrivnostna žena in eden največjih sovražnikov človeške družbe. Prvič in zadnjič sem jo videl pred kazenskim sodiščem Old Baily, meseca maja 1927.

Večina v javnosti znanih ženskih zločincev je bila obdarovana z veliko osebno privlačnostjo. Ali so bile lepe ali pa je njih osebnost izžarevala čuden, tuj čar, ki je deloval na njihove žrtve kakor strup. Na vsak način so bili ženski čari njihova glavna moč. Pri Katarini Gussfeld je to drugače.

Ta žena ni lepa in o ženskih čarih se pri njej ne da govoriti. Dasi ne ravno nelepa in še manj naravnost grda, vendar odbija. Tedaj je bila 28 let stara, srednje postave, odločilnih, zelo izrazitih potez v obrazu. Kar je posebno bodlo v oči, je bil izraz zagrenjenosti in neizprosnega sovražnega zaničevanja, kar je dajalo cel osebni ne- kaj temnega, groznega.

V poteku razprave je kazala ves čas največjo mirnost in ravnodušnost in ni trenila z očesom tudi tedaj, ko je sodnik proglasil razsodbo: dva meseca ječe in nato izgon iz dežele. Še nikoli ni-

Ko so leta 1665. slovesno kronali cesarja Leopolda I. za ogrskega kralja, je ta slovesno prisegel, da bo upravljal Ogrsko in Hrvatsko v smislu določil, ki velj, da se mora držati kralj pri izvrševanju ogrskih poslov samo Ogrov, pri hrvatskih pa samo Hrvatov.

Te prisege pa cesar ni držal; ne samo da ni branil Ogrske in Hrvatske, onemogočil je celo njeno samoobrano.

Ker avstrijski dvor ni izpolnjeval obljube, se tudi Ogrji in Hrvatje niso smatrali za obvezane, držati se obljub.

Tako sta bila nezadovoljna oba naroda; iz nezadovoljstva je nastalo ter vedno bolj naraščalo stremenje, da se odpravijo te neznosne razmere.

Smela načrta so zasnovali zarotniki, hoteli so spraviti ljudstvo tostran in onstran Donave na noge, vpasti v Moravsko, se združiti s Poljsko, tudi Štajerska, Koroška in Kranjska naj bi se dvignile; pogajali so se tudi s Francijo in Turčijo.

Toda kmalu so zarotniki morali uvideti, da so osamljeni, kajti na Poljskem je bil izvoljen za kralja Mihael Wisnavicki namesto princa Conti, ki se je zavzemal za stvar zarotnikov; a tudi francoski kralj Ludovik XIV. se je začel umikati Og-

rom in Hrvatom, ker ni imel od njih pričakovati toliko, kolikor si je želel.

Nesreča je tudi bila, da sta pred izbruhom zarote nagloma umrli palatin grof Franc Wesseleny, ki je bil zastrupljen in grof Nikolaj Zrinjski, katerega je raztrgal obstreljeni merjasec.

Prvotni namen, da se podajo Ogrji in Hrvatje pod pokroviteljstvo francoskega kralja, se je moral opustiti. Ako bi kralj to ponudbo sprejel, vzbudili bi ustajo in s kraljevo pomočjo bi začeli osvobodilno vojno.

Na mesto Nikolaja Zrinjskega je stopil Peter Zrinjski, katerega se je, ko je videl, da je osamljen, polotila obupna misel, da bi dvignil Hrvatsko v samostojno kraljestvo, v Sloveniji pa bi se vpostavila prejšnja celjska grofija v obliki vojvodine.

A ni bilo usojeno, da bi zarotniki tudi izvedli svoj načrt. Bili so med seboj drug na drugega ljubosumni ter samoljubni; namesto da bi delali, so odlašali, veliko govorili.

Take ni čuda, da se je o tej zaroti zvedelo na dunajskem dvoru. Avstroogrski nadškof Szepesenyi je pripovedoval, da so se zvezali Nadasdy, Zrinjski in drugi ter skovali načrt, da vjamajo cesarja, ga umore ter izzovejo velik upor

Ste naročili na Izdajo vsake tedenske? priročnika, vsestranskega vodnika in razkošnega izdaje področja vsega blanka, vsestranskega pa tudi lepe povratne "Otroci našo ljube Gospo" in mišne pripovedi za otce. Stane mesечно 2.- Din (leto 24.- Din) Še danes ni naročilo. Kdo jo po dopisnici na našoj? UPRAVA NEDELJE, MARIBOR, SLOVENSKO UL. 20.

Ste naročili na Izdajo vsake tedenske?

„NEDELJA“?